

Як отримати компенсацію за травму на виробництві?

У відповідності до Основного Закону в Україні, - кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці. Чинний Кодекс законів про працю, як і Закон України «Про охорону праці» наказує ряд зобов'язань роботодавця, спрямованих, як раз, на забезпечення таких безпечних і належних умов для робочого персоналу. Разом з тим, це життя, і прибрати всі можливі ризики травм на виробництві практично неможливо, тому, у випадках настання так званих «нещасних випадків на виробництві», потерпілому працівникові належить грошова компенсація при виробничій травмі. Пропонуємо розглянути детальніше види травм на виробництві, належні компенсації та порядок їхнього отримання.

Яке пошкодження буде вважатися виробничою травмою?

В першу чергу - саме поняття «виробнича травма» розцінюють як один з результатів «нещасних випадків на виробництві».

Нещасний випадок пов'язаний з виробництвом - розглядається як безперервна дія на працівника небезпечного виробничого фактора / середовища, або обмежена в часі подія - яка трапилася в процесі виконання ним посадових / трудових обов'язків або в дорозі (на транспортному засобі підприємства або за дорученням роботодавця), внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю і які призвели до втрати працівником працездатності на хоча б один робочий день (або ж привели до необхідності переведення його на іншу (легшу) роботу).

Зокрема, наслідком такого нещасного випадку є отримання поранення, травма на робочому місці, або інша виробнича травма, у тому числі отримана внаслідок:

- гострого професійного захворювання (отруєння);
- тілесних ушкоджень;
- утоплення;
- отримання сонячного або теплового удару, опіку, обмороження;
- ураження блискавкою, електричним струмом або іонізуючим випромінюванням;
- або ж одержання інших ушкоджень внаслідок пожежі, аварії, стихійного лиха, контакту з представниками тваринного і рослинного світу тощо.

Зникнення працівника, як і смерть - також можуть бути наслідками виробничих нещасних випадків - якщо вони пов'язані з виробничими факторами.

Зверніть увагу, що також характеризують нещасні випадки, з виробничим характером для самозайнятих осіб (в т.ч. ФОП), для осіб, які працюють на умовах ЦПД

(цивільно-правового договору), для членів фермерського господарства або ж для осіб, допущених до роботи без оформлення трудового договору (контракту). Що стосується виробничої травми по дорозі на роботу (або з роботи), то нещасний випадок може вважатися виробничим тільки якщо:

- потерпілим здійснювався проїзд на роботу або з роботи на транспортному засобі, що належить підприємству (установі, організації), або на іншому транспортному засобі, наданому роботодавцем відповідно до укладеного договору з іншим суб'єктом господарювання;

- потерпілим здійснювався проїзд згідно встановленого завдання і маршруту до місця або з місця відрядження (або під час прямування до об'єкта (між об'єктами) обслуговування) на транспортному засобі. Водночас не важливо, який це вид транспорту - громадський, власний, службовий, ТЗ, що надається іншим підприємством на підставі письмової угоди роботодавця про надання послуг з перевезення. Важливо що це підтверджується документально і такий проїзд відшкодовується роботодавцем.

- потерпілим використовувався особистий транспорт в інтересах роботодавця з його дозволу або за письмовим дорученням (або ж безпосереднього керівника робіт);

- потерпілий перебував на території вахтового селища, у транспортному засобі або на його стоянці, в тому числі під час змінного відпочинку, якщо настання нещасного випадку пов'язане з виконанням ним трудових обов'язків або з впливом на нього шкідливих і небезпечних факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу.

Тому, саме по собі проходження на роботу або з роботи пішки, на громадському, власному або іншому транспортному засобі, що не належить підприємству, установі або організації і не використовується в інтересах цієї організації - не є обставиною для визнання того, що сталося, виробничим нещасним випадком.

Також, не є виробничим нещасний випадок при здійсненні потерпілим кримінального правопорушення (факт якого встановлено обвинувальним вироком суду або постановою (ухвалою) про закриття кримінального провадження за nereабілітуючими підставами); в разі смерті працівника від загального захворювання або самогубства, що підтверджено висновками судово-медичної експертизи та / або відповідною постановою про закриття кримінального провадження.

Якщо виробнича травма, куди звертатися?

У першу чергу, потерпілий (якщо це можливо в його випадку) повинен повідомити про інцидент керівництву підприємства, або службі охорони підприємства (установи, організації), або іншій уповноваженій особі підприємства. Будь-який інший працівник, який став свідком, або ж інший свідок нещасного випадку (припустимо, родич), повинен зробити все можливе для надання допомоги потерпілому і, якщо цього раніше не було зроблено потерпілим - повідомити про те, що сталося будь-якого з перерахованих вище осіб роботодавця.

Безпосередній керівник, в свою чергу, організовує першу допомогу і доставку до медучастини (якщо необхідно) такого потерпілого. Разом з тим, керівник повинен забезпечити збереження місця, де все це сталося - звичайно ж, якщо це можливо, і така бездіяльність не заподіє шкоди іншим.

Про звернення потерпілого або про те, що його доставили в установу охорони здоров'я, така установа негайно повідомляє роботодавцю, в територіальний орган Держпраці, до робочого органу Фонду соцстрахування (далі - «ФСС»). У повідомленні вони по можливості вказують ступінь тяжкості травм. Надалі вони перевіряють наявність стану сп'яніння, діагноз і точну ступінь травм - вказуючи це все в заключних (витягу з протоколу) і у відповідній довідці про діагноз.

Роботодавець (адміністрація підприємства), зобов'язана протягом 2-х годин з моменту отримання інформації про те, що сталося - чи від працівника, від його безпосереднього керівника, від родича, від медучастини - розіслати цю інформацію в усі уповноважені і пов'язані з таким розслідуванням органи, установи, організації.

Хто займеться розслідуванням причин нещасного випадку?

Так ось, після належного повідомлення всіх організацій - але не пізніше наступного робочого дня, після отримання інформації про нещасний випадок - роботодавцем створюється комісія з розслідування нещасних випадків, які не підлягають спеціальному розслідуванню.

Комісія займається розслідуванням причин нещасного випадку, оформляє необхідні матеріали і складає акт розслідування нещасного випадку.

Однак - до складу комісії не може входити безпосередній керівник потерпілого, родич потерпілого, або сам потерпілий.

 Якщо працівник не згоден з висновками комісії, тоді потерпілий працівник протягом 3 років з дня отримання цього висновку - має право звернутися до роботодавця або ж в Держпрацю (до її територіального органу) про призначення повторного розслідування, якщо він не згоден з обставинами встановленими розслідуванням, або з результатом такого розслідування - актом.

На які виплати може претендувати працівник?

- допомогу по тимчасовій непрацездатності, що настала в результаті нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання;
- виплата при тимчасовому переведенні потерпілого на легшу, нижчеоплачувану роботу;
- відшкодування вартості поховання потерпілого та пов'язаних з цим ритуальних послуг.

Щодо допомоги по тимчасовій непрацездатності

Така допомога призначається і виплачується за місцем роботи потерпілого, де стався страховий випадок, у розмірі 100 відсотків середньої заробітної плати (оподаткованого доходу) потерпілого. Перші п'ять днів тимчасової непрацездатності потерпілого оплачуються за рахунок коштів роботодавця, а далі - за рахунок коштів Фонду.

Щодо додаткових виплат

- одноразова грошова допомога потерпілому визначається відповідно до ступеня втрати професійної працездатності, виходячи з 17 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на день настання права потерпілого на страхову виплату. На розмір цієї допомоги впливають такі фактори: чи відбулася виробнича травма з необережності, чи з вини працівника. Якщо ж комісією з розслідування нещасного випадку встановлено, що ушкодження здоров'я настало не лише з причин, що залежать від роботодавця, а й внаслідок порушення потерпілим нормативних актів про охорону праці, розмір одноразової допомоги підлягає зменшенню, але не більше ніж на 50 відсотків;
- щомісячна страхова виплата встановлюється відповідно до ступеня втрати професійної працездатності та розміром середньомісячної заробітної плати потерпілого до настання травм. Водночас вона не може перевищувати 10 розмірів прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на дату настання права на страхову виплату;
- страхова виплата потерпілому в розмірі його середньомісячного заробітку при тимчасовому переведенні його на легшу, нижчеоплачувану роботу. Виплачується, якщо потерпілого за станом здоров'я відповідно до висновку ЛКК (лікарсько-консультаційна комісія) або МСЕК переведено на легшу, нижчеоплачувану роботу. Водночас роботодавець зберігає за ним попередній середній заробіток протягом двох тижнів з дня переведення за рахунок власних коштів, а починаючи з п'ятнадцятого дня переведення, виплата здійснюється роботодавцем за рахунок коштів ФСС.

Звертаємо увагу, що цей буклет носить рекомендаційний характер, і вирішення окремих ситуацій потребує консультації зі спеціалістом.

Буклет розроблений в рамках проекту «Розбудова сталої системи доступу до правосуддя та безоплатної правової допомоги в Узинській об'єднаній громаді», що реалізовується за фінансової підтримки Міжнародного Фонду «Відродження».

Буклет містить правову інформацію, актуальну станом на вересень 2021 року

